

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗООЛОГІЇ

САСИН ВАЛЕРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

ЯКІСНИЙ ТА КІЛЬКІСНИЙ СКЛАД КОМАХ-ЗАПИЛЮВАЧІВ
РОСЛИН У МЕЖАХ ТЯЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТТЯ

Дипломна робота

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»
Спеціальність 014.05 Біологія

Керівник: доц. Фаринець С.І.
Ужгород 2018

- **Мета і завдання:** Ознайомлення з літературними джерелами з метою вивчення біологічних особливостей ентомофільних рослин та комах-запилювачів. Вивчення видового та кількісного складу комах-запилювачів, послідовність і тривалість цвітіння нектароносів їх нектаропродуктивність в біоценозах Тячівського району. З'ясування особливостей їх поширення та значення у природі. Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні завдання:
 - 1) з'ясувати роль комах-запилювачів в природному середовищі;
 - 2) встановити видовий та кількісний склад комах запилювачів;
 - 3) з'ясувати біоекологічні особливості комах-запилювачів;
 - 4) визначити активність комах-запилювачів протягом світлового дня.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ: Вивчення представників з різних таксонів, комах-запилювачів, які зв'язані з ентомофільними рослинами.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ: Вивчення видового та кількісного складу комах-запилювачів у районі дослідження, складання анотованого списку ентомофільних сільськогосподарських культур, які для них кормовою базою.

■ Методи дослідження: Збір імаго проводився в основному стандартним ентомологічним сачком, а також шляхом накривання пробіркою комах-запилювачів на суцвіттях рослин, на яких вони живляться.

Для з'ясування трофічних зв'язків комах-запилювачів з ентомофільними рослинами проводилося дослідження для встановлення частоти відвідувань окремими видами комах квіток рослин. Дані про нектаропродуктивність квіток різних рослин використані з літературних джерел.

■ Матеріал дослідження: В екосистемах

Тячівського району виявлено 38 видів комах-запилювачів на 16 видах дерев та кущів сільськогосподарських культур, які відносяться до родини Розоцвіті, Букові, Шовковицеві, Ломикаменеві, Маслинкові. З'ясований розподіл комах-запилювачів на ентомофільних рослинах за кількістю відвідувань квіток протягом дня. Виявлено, що перетинчастокрилі відносяться до комах, які частіше відвідують ентомофільні плодові культури.

ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЯЧІВСЬКОГО РАЙОНУ

Екологічний стан будь-якого регіону України досить значною мірою визначається системою землекористування, яка склалася на його території. Особливо це стосується гірських і передгірських територій, до яких відноситься і Закарпатська область, в яку входить досліджуваний мною Тячівський район.

Показники сільськогосподарського використання території Тячівського району складають - 89,6%. Розорюваність території у Тячівському районі становить понад - 55%.

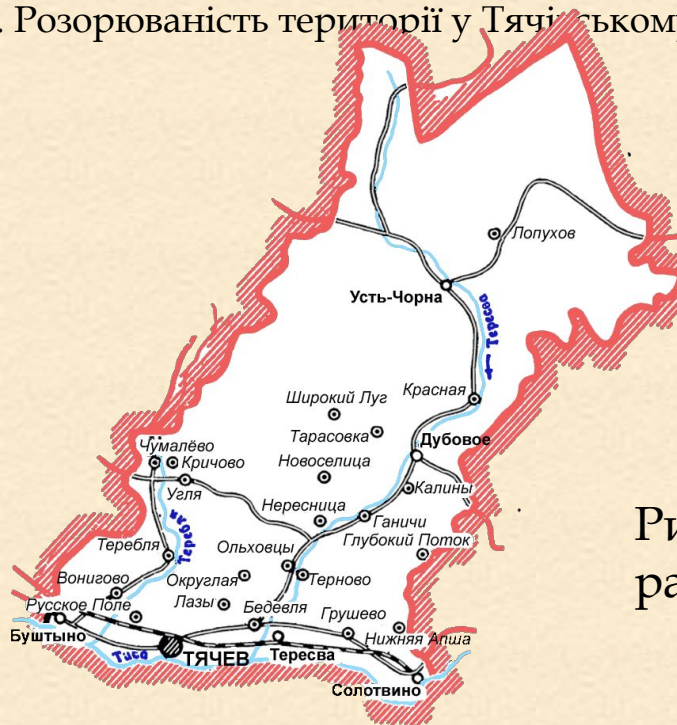

Рис.1.1 Карта-схема Тячівського району

Умовні
позначення:

■ - місця збіру матеріалу

Обговорення результатів: Динаміка льоту комах-запилювачів протягом цвітіння розоцвітих та рослин трав'янистого ярусу саду.

Район дослідження характеризується багатою рослинністю, яка займає значні площі, насамперед сади, і виділяє значну кількість нектару. За даними В. І. Комендора, Ю. В. Манівчука нектарозапас становить 15-17 кг. Медоноси, що зростають у Карпатах належать до 50 ботанічних родин.

Отже, приходимо до висновку, що перше місце серед виявлених комах-запилювачів на суцвіттях рослин саду займають бджолині, серед яких частіше за всіх зустрічалася медоносна бджола.

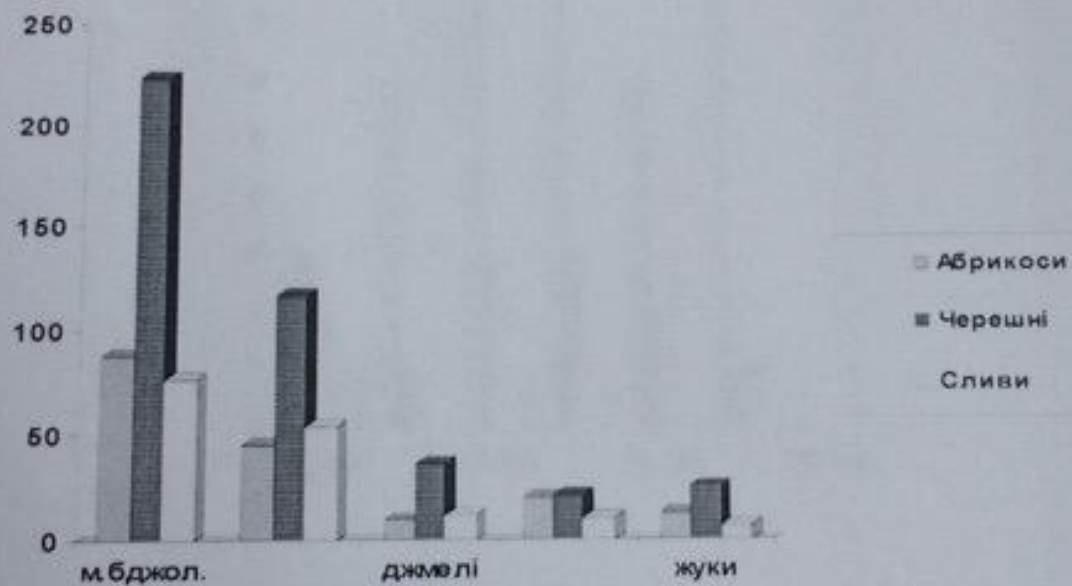

Рис.1.2 Активність відвідувань суцвіть рослин саду комахами-запилювачами протягом цвітіння

- Активність комах-запилювачів протягом дня та причини їх зв'язку з квітами рослин саду.
- Комахи-запилювачі протягом багатьох років тисячоліть пристосувалися жити за рахунок особливої їжі-нектару, пилку та їжі, яка виготовляється окремими бджолиними з цих продуктів квітки.

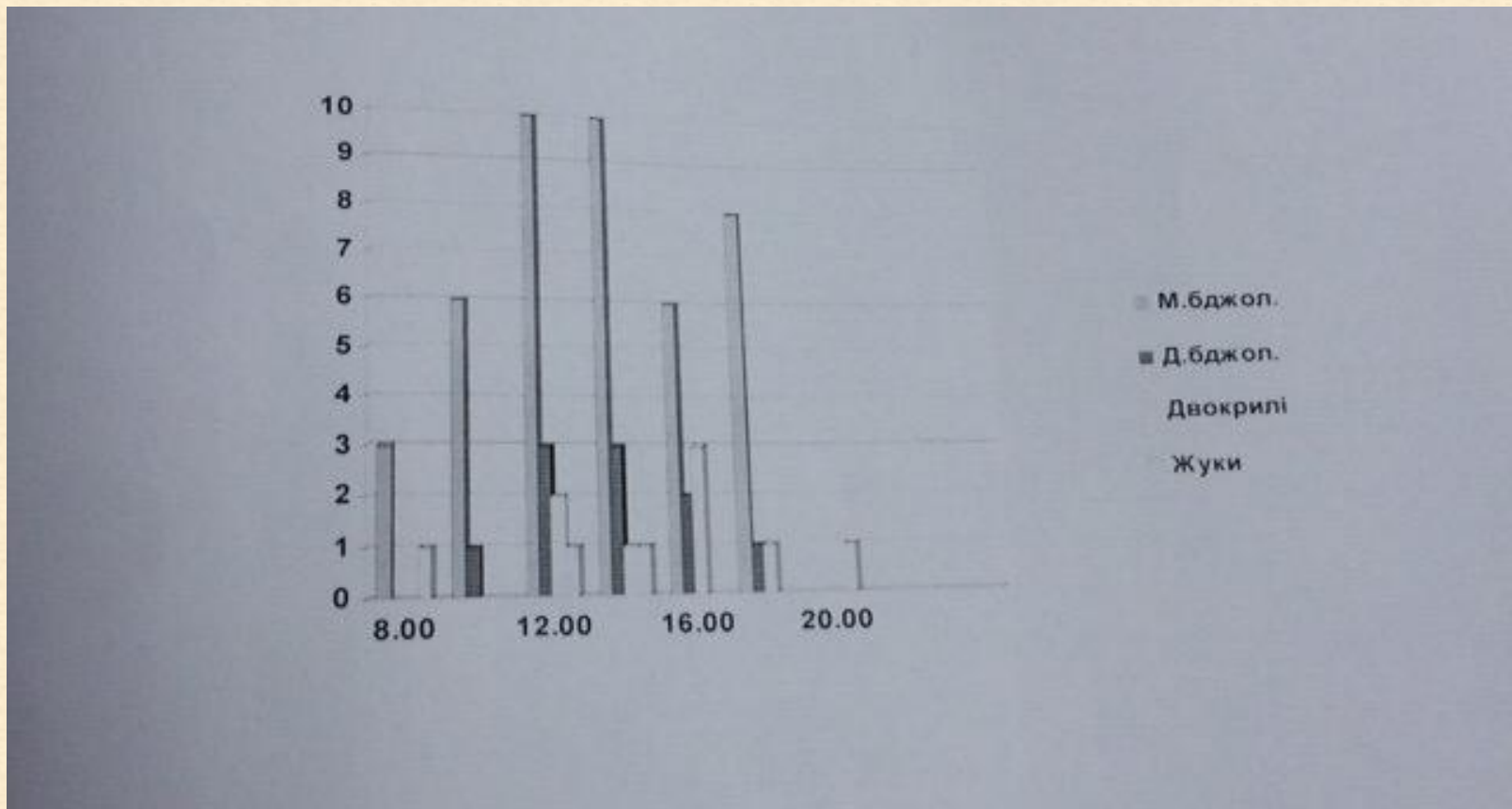

Рис.1.3 Активність комах-запилювачів на розоцвітих саду протягом одного дня.

■ ВИСНОВКИ

- 1) Вивчення комах-запилювачів представляє інтерес у декількох аспектах: для вивчення їх значення у напрямку підвищення врожайності плодово-ягідних сільськогосподарських культур, для відтворення насіннєвої продукції ентомофільних рослин Українських Карпат і функціонування екосистем та для оцінки і розширення кормової бази для бджільництва.
- 2) Нектароносні рослини саду мають декілька особливостей, які визначають їх значення: весняне цвітіння і великі площі, які вони займають.
- 3) У районі дослідження на квітучій рослинності саду нами виявлено 38 видів комах-запилювачів: жуків-16, перетинчастокрилих-10, двокрилих-12.

- 4) За кількість виявлених у саду комах-запилювачів на квітках різних рослин можна встановити рівень інтенсивності їх відвідування: найбільш інтенсивно відвідують комахи запилювачі квітки черешні, на яких у сумі виявлено 406 особин жуків, перетинчастокрилих двокрилих; на абрикосі-176, на сливі-152.
- 5) Аналіз зібраного матеріалу протягом світлового дня з 8.00 до 20.00 год. Показав, що частіше відвідують квіти медоносної бджоли і пік їх активності припадає 10.00 -18.00год.
- 6) Основною причиною зв'язку комах-запилювачів з квітучою рослинність саду є трофічні зв'язки, вони з квіток беруть взятку у вигляді нектару і пилку, а деякі використовують складові елементи квітки, пошкоджуючи її.

ДЯЖУ ЗА УВАГУ!